

OPGAVE KERNTTEAM PEDAGOGISCHE BASIS OP EN ROND EEN KINDCENTRUM OF SCHOOL

Onderdeel van de regionale ondersteuningsstructuur in de Kop van Noord-Holland

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Ontwikkelingsrichting	4
2. Een sterke pedagogische basis	7
3. Interprofessioneel samenwerken	10
4. Samenstelling en werkwijze van het kernteam	11
5. De drie opgaven van het kernteam	13
1. Versterken van de pedagogische basis	13
2. Werken voor het collectief	14
3. Inzet licht ambulante hulp en toeleiding van individuele casuïstiek	15
6. Rollen en taken binnen het kernteam	16
6.1 Jeugdondersteuner	16
6.2 Jeugdgezondheidszorgmedewerker	17
6.3 Leerplichtambtenaar	18
6.4 Intern begeleider / ondersteuningscoördinator	18
6.5 Pedagogisch ondersteuner	19
7. Tijdpad / fasering	20
Bijlage I Casuïstiek	21
Bijlage II Stappenplan datagedreven werken	23

Inleiding

In november 2023 hebben de vier gemeenten van De Kop, de samenwerkingsverbanden primair onderwijs (PO) en voortgezet onderwijs (VO) en het middelbaar beroepsonderwijs (MBO) Vonk en Taland de regionale onderwijs- en zorgagenda vastgesteld¹. Deze agenda bevat de gezamenlijke ambities om de kansen voor de inwoners van 0 tot 27 jaar (jeugdigen) te maximaliseren. Eén van de activiteiten in deze agenda is de inzet op het versterken van de ondersteuningsstructuur in en rondom de scholen op weg naar inclusiever onderwijs/samenleving door te werken aan preventieve laagdrempelige en toegankelijke ondersteuningsstructuur in en om de scholen.

In deze notitie werken we dit uit in de opgave *kernteam pedagogische basis op kincentra en de scholen*. Uitgangspunt is de ambitie dat elk kindcentrum of school een kernteam van professionals heeft waarbinnen interprofessioneel wordt samengewerkt in een contextgerichte benadering. We beschrijven de beoogde ontwikkeling, de benodigde rollen in het kernteam en het proces om de ambitie te realiseren.

Kernboodschap

Met de opdrachtbeschrijving van de kernteams maken onderwijs en gemeenten samen de ambitie voor inclusiever onderwijs en gelijke kansen concreet. Deze teams versterken de pedagogische basis door kennis en expertise uit verschillende domeinen te verbinden: onderwijs, jeugdhulp, gezondheidszorg, leerplicht en andere lokale partners.

Vanuit deze samenwerking ontstaat een stevige, pedagogische basis waarin kinderen en gezinnen vroegtijdig worden ondersteund, in hun eigen omgeving en met hun eigen kracht. Het doel is niet alleen het voorkomen van jeugdhulpaanvragen, maar vooral het bevorderen van welzijn, veerkracht en een sterke, zorgzame leer- en ontwikkelomgeving.

Het werken met kernteams is daarmee een gezamenlijke beweging van onderwijs en gemeenten om de ontwikkeling van kinderen centraal te stellen — dichtbij, collectief en met oog voor ieders context.

¹ Samenwerkingsverband Kop van Noord-Holland. (2023, oktober 5). *Regionale Onderwijs en Zorg Agenda* https://www.swvkopvannoordholland.nl/img/uploads/231005_Regionale_Onderwijs_en_Zorgagenda.pdf

1. Ontwikkelingsrichting

In de landelijke hervormingsagenda jeugd 2023-2028² staat dat steeds meer jeugdigen te maken hebben met uitdagingen, zoals mentale druk, sociale media en zorgen over de toekomst. Tegelijk zien we een groei van individuele hulpvragen en wachtlijsten in de jeugdhulp, zorg en het speciaal onderwijs. Daardoor komt de ondersteuning van de jeugdigen die het meest hulp nodig hebben onder druk te staan³.

Tegelijkertijd zijn de ambities in Nederland hoog. De landelijke agenda inclusief onderwijs⁴ streeft naar inclusief onderwijs in 2035. De beweging naar inclusief onderwijs wordt vanuit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport vormgegeven.

Investeren in een stevige basis

Met de regionale onderwijs- en zorgagenda kiezen we daarom voor een duidelijke beweging: van individueel naar **collectief**, en van (curatieve) symptoombestrijding naar het versterken van de basis vanuit de **context**. We investeren in een **stevige pedagogische** basis in de klas, op school en in de kinderopvang, zodat jeugdigen kunnen groeien in hun eigen tempo en vanuit hun eigen mogelijkheden.

Die beweging vraagt om een nieuwe manier van samenwerken en inzet van interventies uit het sociale domein. Niet alleen rondom individuele leerlingen, maar juist ook voor groepen leerlingen en voor álle jeugdigen in een kindcentrum of school. Domeinoverstijgende samenwerking tussen onderwijs, kinderopvang, gemeenten, gezondheidszorg (GGD) jeugdhulp, leerplicht is hierbij de sleutel. Samen vormen zij het **kernteam**: een vaste groep professionals die de klas, de leerkracht en de school en kinderopvang ondersteunt. Ieder brengt zijn eigen expertise in, maar altijd met een contextgerichte blik.

De meeste basisscholen ontwikkelen zich tot kindcentrum: een plek waar kinderen van 0 tot 13 jaar leren, spelen en zich ontwikkelen. Binnen het kindcentrum werken opvang en onderwijs steeds nauwer samen, vanuit één team en één pedagogische visie. Dat zorgt voor een doorgaande ontwikkelijn, een stevige basis voor alle kinderen en een gezamenlijke samenwerking met partners uit de wijk of regio. Daarnaast werkt het po en vo, en vo en mbo samen aan een doorgaande ontwikkelijn.

De kernteams vervullen hierin een spilfunctie. Zij realiseren integrale aanpakken en geven vorm aan de in de Regiovisie Sociaal Domein beoogde focus op **aanwezigheid en positieve gezondheid**. Kernteams werken **datagedreven** en versterken de pedagogische basis. Hun interventies zijn handelingsgericht: in eerste instantie gericht op het collectief en, waar dat niet volstaat, op het individu. Zo kunnen zij lichte ondersteuningsbehoeften vroeg en dichtbij opvangen en wordt voorkomen dat hulpvragen meteen doorstromen naar jeugdhulp of extra onderwijsondersteuning.

Gemeenten verankeren deze beweging ook in hun verordening jeugdhulp. Daarin wordt onderscheid gemaakt tussen algemene voorzieningen en individuele hulp. Door het vrij toegankelijke aanbod van voorzieningen te vergroten en dit aanbod doelgerichter in te zetten, kunnen kernteams zich sterker richten op het collectief en de context. Dit vraagt om

² Rijksoverheid. (2023). *Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028*. <https://open.overheid.nl/documenten/addec5d5-279c-40de-b607-7b64e8441602/file>

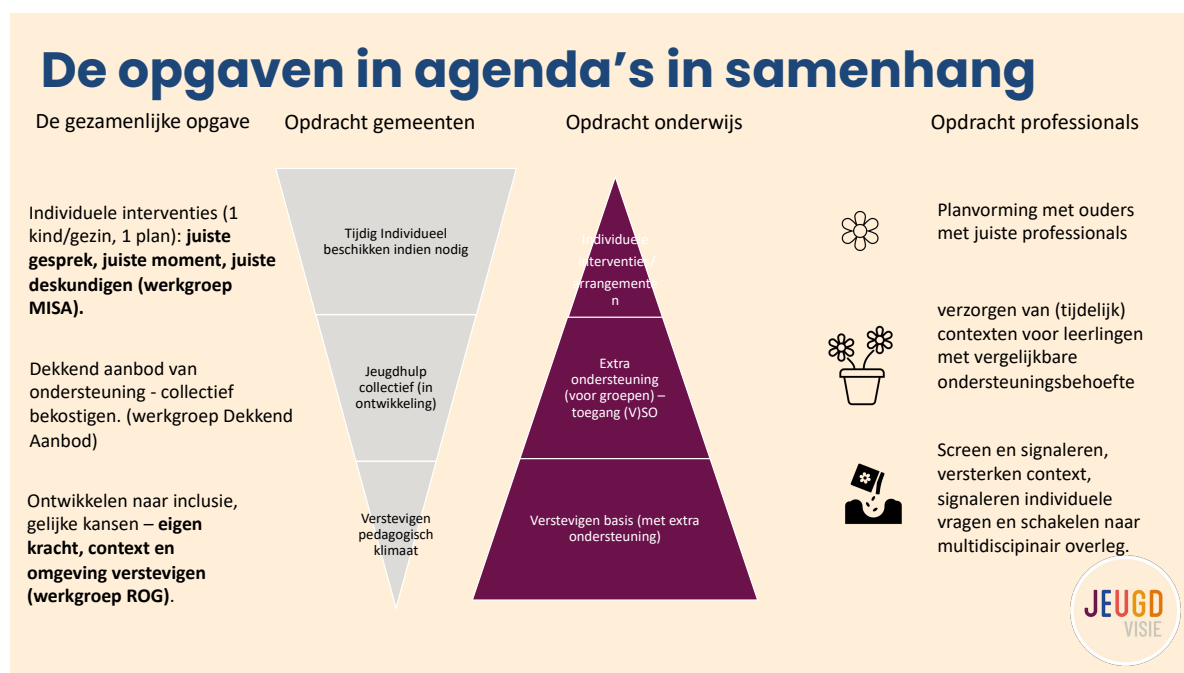
³ Wienen, B. (2025). Laat/d de pedagogische basis met rust!. Instondo.

⁴ Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2024, 10 mei). *Bijlage 11: Beleidskader definiëring inclusief onderwijs*. Rijksoverheid. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/inclusief-onderwijs/documenten/rapporten/2024/05/10/bijlage-11-beleidskader-definiering-inclusief-onderwijs>

een bewuste verschuiving in de inrichting van de jeugdbudgetten, zodat preventie en nabijheid structureel worden geborgd⁵.

Deze transformatie vraagt niet alleen om samenwerking binnen en tussen de kernteams, maar ook om een andere manier van organiseren en opleiden. We zetten meer in op preventie⁶, op collectieve voorzieningen en op breed opgeleide professionals die domeinoverstijgend samenwerken. Het maken van deze kanteling lukt alleen als professionals, beleidsmakers en bestuurders anders samenwerken, anders organiseren en anders opleiden. Zo bouwen we aan een meer collectieve en preventieve aanpak, met zoveel mogelijk collectieve financiering, integrale voorzieningen en een stevige pedagogische basis. Daarmee krijgt ieder kind de ruimte om te groeien.

De onderstaande figuren geeft een toelichting op de inzet.

Figuur 1. De regio werkt gezamenlijk aan de opgaven in de diverse agenda's. Voor elk niveau van ondersteuning is een werkgroep aangesteld die zich focust op een meer integrale samenwerking tussen onderwijs, gemeenten (beleidsmatig/bestuurlijk) en professionals.

⁵ Dit vraagt om betrokkenheid van inkoop.

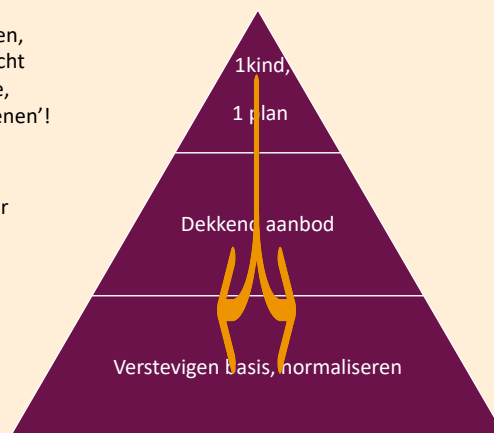
⁶ Nederlands Jeugdinstituut. (2025, maart). *De potentie van preventie*. <https://www.nji.nl/system/files/2025-03/De-potentie-van-preventie.pdf>

Samen transformeren : de kanteling

Minder toekennen van individuele voorzieningen, vaker verwijzen waar mogelijk naar groepsgericht aanbod of oplossingen in de context (preventie, voorliggende voorzieningen) – hier niet 'afbakenen'!

Uitbreiden, verrijken groepsgericht aanbod voor specifieke doelgroepen

Positioneren en verstevigen kernteams: Datagedreven werken, afstemmen van eigen inzet en vrij toegankelijk (preventief) aanbod

Figuur 2. Een verschuiving van middelen en werkwijze/focus is nodig: deze 'transformatie' of 'kanteling' is een opgave die vooral gaat over de wisselwerking tussen de niveaus.

Ontwikkelingen binnen het mbo

Het mbo kent een andere ondersteuningsstructuur dan het PO en VO. In het kernteam nemen andere leden plaats. Bovendien financiert het mbo een deel van het kernteam zelf, zoals bijvoorbeeld de inzet van een schoolmaatschappelijk werker (SMW).

Daarnaast is het voorveld binnen het mbo breder en spelen daarin andere thema's een belangrijke rol. Het mbo werkt onder meer samen met leerwerkbedrijven, de geestelijke gezondheidszorg (GGZ), verslavingszorg voor 18+, woningcorporaties en de schuldhulpverlening. Daarbij komen thema's aan bod zoals financiële en maatschappelijke zelfredzaamheid, wonen en zelfstandigheid, de arbeidsmarkt en toekomstperspectief. De inhoudelijke intentie om de pedagogische basis voor het collectief te versterken blijft echter onverminderd hetzelfde.

Binnen het mbo van Taland en Vonk wordt momenteel gewerkt aan de inrichting van schoolaanwezigheidsteams (SAT's). De ontwikkeling van kernteams sluit hierop aan en versterkt deze beweging, en andersom. Beide ontwikkelen zich vanuit dezelfde methodiek die in dit document is beschreven: data-gedreven, preventief en interprofessioneel. Het kernteam heeft daarbij een aanvullende rol door interventies uit het voorveld beschikbaar te maken op de mbo-locaties, wat de effectiviteit van zowel de kernteams als de SAT's ten goede komt.

2. Een sterke pedagogische basis

In het vorige hoofdstuk wordt de nadruk gelegd op het ontwikkelen van een andere kijk op inzet van hulp door af te stappen van individueel denken en te focussen op het versterken van de pedagogische basis voor het collectief en/of grote groepen jeugdigen en ouders. In dit hoofdstuk gaan we verder in op wat deze basis precies inhoudt en hoe deze versterkt kan worden.

Wat is de pedagogische basis?

De pedagogische basis is het deel van de sociale basis dat jeugdigen ondersteunt bij opgroeien, opvoeden en ontwikkelen⁷. Het gaat om de contacten tussen mensen, hun sociale relaties en de verbinding met wat in de leefomgeving aanwezig is. Dit speelt zich af in het dagelijks leven: in gezinnen, op school, de kinderopvang, bij verenigingen of sportclubs en op andere plekken waar jeugdigen elkaar ontmoeten – zowel fysiek als online.

Pedagogische relaties ontstaan tussen ouders, jeugdigen, vrienden, burens en andere formele en informele medeopvoeders. Zij reageren op de ontwikkelbehoeften van jeugdigen, reflecteren daarop en spelen er samen op in. Pedagogische (fysieke) leefomgevingen bestaan uit voorzieningen, diensten en plekken waar ouders, opvoeders en jeugdigen gebruik van maken.

Hoe meer jeugdigen en ouders in contact komen met verschillende mensen binnen de pedagogische leefomgeving, hoe sterker zij staan bij opgroeien en opvoeden⁸. Het is daarom belangrijk dat iedereen de kans krijgt om anderen te ontmoeten, met elkaar te praten en van elkaar te leren. De kwaliteit van de relaties en de kennis en vaardigheden van de mensen in deze omgeving maken daarbij het verschil.

De kracht van de pedagogische basis ligt in de diversiteit van mensen, voorzieningen en omgevingen. Er is geen vaste blauwdruk voor wat elk kind of ouder nodig heeft, omdat onderlinge behoeften kunnen verschillen. Tegelijk ondersteunt de pedagogische basis samenwerking door een gemeenschappelijke taal te ontwikkelen en gedeeld inzicht te bieden in wat werkt voor iedereen.

Hoe kan de pedagogische basis worden versterkt?

Investeren in de pedagogische basis richt zich op het bevorderen van een gezonde en positieve ontwikkeling voor álle kinderen en jongeren⁹. Het investeren in specifieke risicogroepen, of in jeugdigen of ouders die al tekenen laten zien dat het niet goed met hen gaat, wordt aangeduid als preventie. Hoewel pedagogische basis en preventie verschillende invalshoeken hebben¹⁰, versterken ze elkaar. Door programmering te ontwikkelen die zowel het collectief als specifieke risicogroepen bereikt, wordt de pedagogische basis als geheel versterkt. Daarbij ligt de focus op het stimuleren van versterkende en beschermende factoren:

⁷ Nederlands Jeugdinstituut. (2022, december). *Opgroeien doe je samen: Bouwen aan een stevige pedagogische basis*. <https://www.nji.nl/system/files/2022-12/Opgroeien%20doe%20je%20samen.pdf>

⁸ Nederlands Jeugdinstituut. (z.j.). *De pedagogische basis in het kort*. Geraadpleegd op 17 september 2025, van <https://www.nji.nl/pedagogische-basis/de-pedagogische-basis-in-het-kort>

⁹ Van den Berg, B., Donker, A., & Tuenter, T. (2023, april). *De waarde van de pedagogische basis*. Nederlands Jeugdinstituut. <https://www.nji.nl/system/files/2023-05/De-waarde-van-de-pedagogische-basis.pdf>

¹⁰ Nederlands Jeugdinstituut. (2025, maart). *De potentie van preventie*. <https://www.nji.nl/system/files/2025-03/De-potentie-van-preventie.pdf>

- **Versterkende factoren¹¹**: hebben een positief effect, ook als er geen sprake is van risico's of problemen. Ze kunnen bijvoorbeeld de taalontwikkeling van een kind stimuleren en de mogelijkheden vergroten om talenten te ontdekken en te ontwikkelen.
- **Beschermende factoren¹²**: helpen kinderen en jongeren om negatieve effecten van risicofactoren of problemen te verminderen. Ze zorgen ervoor dat problemen minder ernstig zijn, sneller verdwijnen of beter beheersbaar worden.

De centrale vraag is: wat hebben jeugdigen nodig van hun omgeving om zich optimaal te ontwikkelen? Denk aan een positief kindcentrum- of schoolcultuur, het stimuleren van sociale relaties, aanwezigheid op school, de houding en taal van professionals, aandacht voor pro-sociale normen en brede opvoedondersteuning voor ouders.

Een sterke pedagogische basis vraagt ook om beleidskeuzes die gezond en veilig gedrag op een kindcentrum of school en in de wijk stimuleren. Denk aan rookvrije schoolpleinen, gezonde voeding, actief buitenspelen of het gebruiken van positieve taal. Door te investeren in een sterke gezonde context wordt gezond en veilig gedrag steeds meer de norm.

Verschillende publieke organisaties zoals de GGD, het Nederlands Jeugdinstituut (NJI), de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) en het Trimbos-instituut, werken aan de ontwikkeling van evidence-based programma's en interventies. Deze worden toegankelijk gemaakt via gespecialiseerde databanken, zodat professionals in het sociaal domein gebruik kunnen maken van wetenschappelijk onderbouwde en effectief bewezen werkwijzen.

Praktijkvoorbeelden

Zie bijlage 1A voor een praktijkvoorbeeld uit de regio Amsterdam en bijlage 1B voor een praktijkvoorbeeld van een kindcentrum binnen de gemeente Hollands Kroon. De voorbeelden zijn gericht op het versterken van de pedagogische basis vanuit de context.

De rol van kindcentra en scholen in het PO en VO (0-18 jaar)

Een kindcentrum of school staat dicht bij het kind en gezin en heeft grote invloed op de ontwikkeling van jeugdigen. Kinderen (en hun ouders) komen hier 5 dagen per week. Het is een belangrijke ontmoetingsplek voor jeugdigen, ouders en professionals in de wijk: een maatschappij in het klein. Op een kindcentrum of school leren jeugdigen zich te socialiseren, ontwikkelen zij sociale vaardigheden zoals empathie en verdraagzaamheid, en wordt hun persoonlijke competentie gestimuleerd.

Een kindcentrum of school vormt samen met thuis, de sportclub en de wijk de pedagogische basis van jeugdigen. Het is belangrijk dat professionals en ouders als gelijkwaardige partners samenwerken vanuit één gezamenlijke pedagogische visie. Zo kan de school een spilfunctie vervullen als sociale verbinder en bijdragen aan de positieve en brede ontwikkeling van jeugdigen.

¹¹ Nederlands Jeugdinstituut. (2022, december). *Opgroeien doe je samen: Bouwen aan een stevige pedagogische basis*. <https://www.nji.nl/system/files/2022-12/Opgroeien%20doe%20je%20samen.pdf>

¹² Ince, D., Van Yperen, T., & Valkestijn, M. (2018). *Top tien beschermende factoren voor een positieve ontwikkeling van jeugdigen*. Nederlands Jeugdinstituut. https://www.nji.nl/system/files/2021-05/Top-tien-positieve-ontwikkeling-jeugd_0.pdf

De rol van het mbo en jongvolwassenen (16–27 jaar)

Naast de kindcentra en scholen in het PO en VO speelt ook het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) een belangrijke rol in de pedagogische basis. De mbo-instellingen zijn een ontmoetingsplek voor jongeren en jongvolwassenen van 16 tot 27 jaar. In deze levensfase komen nieuwe uitdagingen en kwetsbaarheden naar voren, zoals zelfstandigheid, financiële verantwoordelijkheid, werken en leren combineren, en het ontwikkelen van een sociaal netwerk buiten het gezin.

3. Interprofessioneel samenwerken

Bij interprofessionele samenwerking werken professionals uit verschillende domeinen planmatig samen aan een veilige en gezonde leer- en ontwikkelomgeving voor jeugdigen. Zij bundelen hun data, kennis en expertise om op kindcentrum-, school-, buurt-, wijk- en gemeentelijk niveau een compleet beeld te krijgen van wat er speelt bij jeugdigen en in hun leefomgeving. Vanuit een gezamenlijk plan werken zij vervolgens aan het versterken van de context en het collectief.

Interprofessioneel samenwerken betekent ook dat professionals van elkaar leren. Door regelmatig samen te reflecteren op ervaringen, versterken zij hun gezamenlijke aanpak en vergroten ze hun handelingsrepertoire. Succesvolle samenwerking vraagt bovendien om vertrouwen en gelijkwaardigheid: iedere professional brengt eigen expertise in, maar samen bepalen zij hoe de ondersteuning het beste aansluit bij de behoeften van jeugdigen en hun omgeving.

Door data en signalen vroegtijdig te delen, kunnen professionals sneller inspelen op patronen. Daarmee verschuift de aandacht van signaleren naar voorkomen: problemen worden eerder gezien én aangepakt, nog voordat er zwaardere zorg nodig is. Door te kijken en te handelen vanuit de context ontstaat bovendien een bredere blik op ontwikkeling. Professionals richten hun interventies op de klas en de leefomgeving, waardoor individuele ontwikkel- en gedragsproblemen vaak voorkomen kunnen worden.

4. Samenstelling en werkwijze van het kernteam

Het kernteam heeft een multidisciplinaire samenstelling van professionals uit het onderwijs, jeugdhulp, leerplicht en gezondheidszorg. Het kernteam werkt samen om de pedagogische basis in en om een kindcentrum of school te versterken. Dit doen zij door gezamenlijk in beeld te brengen wat leerlingen op een school of groep scholen nodig hebben, stemmen hun handelen op elkaar af en ontwikkelen een preventief aanbod passend bij de ondersteuningsbehoefte.

Vaste samenstelling

Onderwijs	de intern begeleider / ondersteuningscoördinator ¹³
Gemeente	de jeugdondersteuner
Leerplicht	de leerplichtambtenaar
GGD	de jeugdgezondheidsmedewerker

Optionele deelnemers (sluiten zoveel als mogelijk aan)

Kinderopvang	de pedagogisch coördinator
Welzijn	de jongerenwerker
Onderwijs	de orthopedagoog (PO) of consultant (VO) van het swv

In alle kindcentra en scholen is er een kernteam en zijn alle benoemde rollen daarin belegd. De accenten kunnen per kindcentrum of school verschillen. Zo kunnen de taken bij een rol over meerdere professionals zijn verdeeld. Ook kan de ureninzet per taak verschillen afhankelijk van wat vanuit de context nodig is.

Het voorveld en de stakeholders

Het voorveld en de stakeholders bestaan uit alle partners die zich rondom het kindcentrum of de school bezighouden met een veilige en gezonde ontwikkeling en ontwikkelomgeving voor jeugdigen. Dit zijn professionals van de gemeente (individuele jeugdhulp, inkomensproblematiek, maatschappelijke ondersteuning), samenwerkingsverbanden PO en VO (specialisten op het gebied van gedrag, jonge risicokinderen, taal, ontwikkelproblemen etc), het medisch domein (artsen, fysiotherapeuten, logopedisten etc) en het veiligheidsdomein (politie, veilig thuis etc). Deze professionals zitten niet in de vaste samenstelling van het kernteam, maar het kernteam kan deze professionals wel uitnodigen om mee te denken en te werken met het kernteam voor het opstellen en uitvoeren van een programma voor het collectief.

¹³ Binnen het mbo wordt deze functie 'begeleider passend onderwijs' genoemd

Figuur 3. Voorbeeld samenstelling kernteam en voorveld

5. De drie opgaven van het kernteam

1. VERSTERKEN VAN DE PEDAGOGISCHE BASIS

Professionals uit het kernteam werken vroegtijdig integraal met elkaar samen met als doel: versterken van de pedagogische basis in en om een kindcentrum of school vanuit de context en voor het collectief. De professionals werken samen op het schaalniveau kindcentrum of school. De uitdaging voor deze professionals ligt in het werken vanuit de hoofdopgave: programmering gericht op de populatie jeugdigen in het kindcentrum of school en tegelijk rekening houden met de kaders van school en gemeentebesturen, bestuurders van kinderopvangorganisaties. Het is daarom van belang dat deze bestuurders aan de voorkant gezamenlijk heldere kaders meegeven aan de kernteams die de professionals ruimte bieden om gezamenlijk te programmeren en samen te werken.

De bedoeling van het kernteam

- ontwikkelt een gezamenlijke aanpak voor het versterken van de pedagogische basis (veilige en gezonde leef- en ontwikkelomgeving) door middel van programmering in en om een kindcentrum of school en in de wijk: inzet van effectieve evidence based programma's en werkwijzen. Zie bijlage II voor een globaal stappenplan.
- heeft de focus op het versterken van de context voor het collectief en doet hierin wat nodig is:
 - werkt volgens het Multi-Dimensional Multi-Tiered System of Support¹⁴ (MD-MTSS).
 - Volgens het gedachtegoed van Positieve Gezondheid (rekening houden met alle leefgebieden)
- werkt datagedreven: kwantitatieve (cijfers) en kwalitatieve (verhalen) data over welzijn, opvoeding en ontwikkeling van jeugdigen wordt vanuit verschillende disciplines gebundeld tot een dataset (contextanalyse). Een dataset is geen doel, maar een middel om samen het gesprek aan te gaan.
- werkt met een brede blik op onderwijs, opvoeding en ontwikkeling van jeugdigen;
- zet binnen de aanpak in op factoren die positief gedrag of omstandigheden bevorderen (beschermde factoren) rondom de gesignaleerde ontwikkelpunten;
- zoekt actief de samenwerking op met partners uit het voorveld om programmering voor het collectief mogelijk te maken;
- stimuleert actief schoolaanwezigheid, draagt bij aan voorkomen van thuiszitters en vroegtijdig signalering van verzuim;

Werkwijze van het kernteam

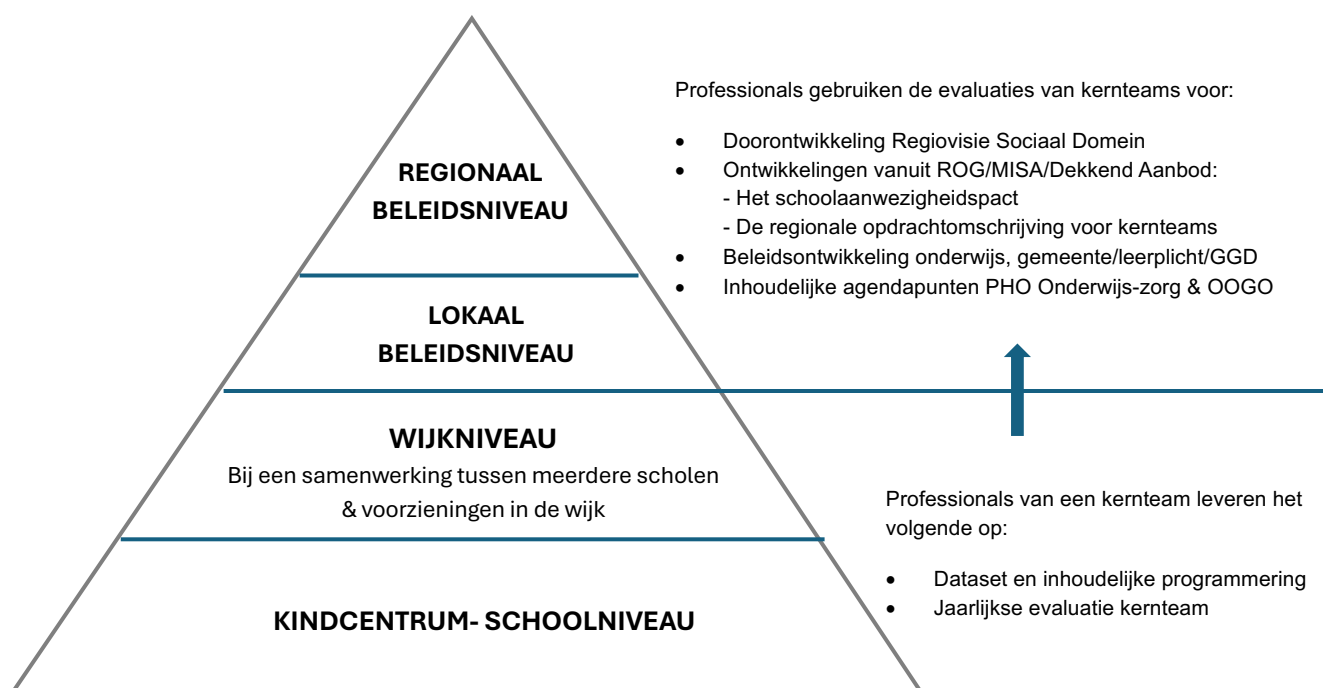
- werkt cyclisch en planmatig met elkaar samen door middel van een jaarplan en jaarplanning;
- voert structureel gemiddeld één keer per 6 weken (8 keer per jaar) overleg op het kindcentrum of de school. Overleg kan bijvoorbeeld gaan over data, programmering, samenwerking of evaluatie;
- zorgt voor een tweejaarlijkse update van de dataset;
- houdt trends en ontwikkelingen bij door de jaren heen;
- gaat op basis van data in gesprek over signalen, zorgen, risico- en beschermende factoren
- en evalueren gezamenlijk de ontwikkelingsbehoeften van jeugdige;

¹⁴ Kearney, C. A., & Graczyk, P. (2020). A multidimensional, multi-tiered system of supports model to promote school attendance and address school absenteeism. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 23(3), 316–337. <https://doi.org/10.1007/s10567-020-00317-1>

- zorgt voor jaarlijkse evaluatie en bijstelling van de programmering;
- betreft bij de totstandkoming van programmering ouders en jeugdigen;
- zet in op optimalisering van de ouderbetrokkenheid.

Afstemming en sturing

De bestuurders van onderwijs, kinderopvang en gemeente houden in OOGO lokaal en regionaal overzicht. De jaarlijkse evaluaties en de actuele jaarplannen van de kernteams zijn beschikbaar voor de organisaties die vertegenwoordigd zijn in het kernteam. De kernteams leveren hun jaarlijkse evaluatie aan bij de gemeente en het samenwerkingsverband, zodat op de punten die de aandacht vragen van het OOGO kunnen worden geagendeerd. Ook op regionaal niveau vindt gesprek plaats in het PHO Onderwijs-zorg over de aandachtspunten en sturing op benodigde acties.

Figuur 4. Datagedreven werken op verschillende niveaus (tussen praktijk en beleid)

2. WERKEN VOOR HET COLLECTIEF

De bedoeling

Professionals van het kernteam zijn regelmatig fysiek aanwezig op de school en doen wat nodig is in de basis voor het collectief:

- De jeugdondersteuner is zichtbaar en beschikbaar op het plein, bij kennismaking(en), koffie-ochtenden/bijeenkomsten etc.
- De jeugdondersteuner biedt consultatie en gevraagd / ongevraagd adviseren van het schoolteam met betrekking tot: pedagogisch klimaat in de basis, positieve gezondheid, schoolaanwezigheid, casuïstiek, gezonde (psychosociale) ontwikkeling, psycho-educatie, meldcode, voorliggende ondersteuning etc.
- De JGZ-medewerker is beschikbaar voor 0 – 4 jarigen binnen de kinderopvang en voor 4 – 12 jarigen binnen de school voor opvoedadvies aan het team met betrekking tot opvoeding en ontwikkeling.
- De leerplichtambtenaar is zichtbaar op school voor bijvoorbeeld preventief spreekuur.

3. INZET LICHT AMBULANTE HULP EN TOELEIDING VAN INDIVIDUELE CASUÏSTIEK

De bedoeling

Voor individuele casuïstiek kan het ondersteuningsteam van de school een beroep doen op één of meer SKJ-geregistreerde leden van kernteam voor:

- ondersteuning met laagdrempelige en enkelvoudige (opvoed)ondersteuning aan ouder(s) en/of kind. Kan de verbinding leggen met instanties, professionals en maatschappelijke organisaties;
- toeleiding naar passende (voorliggende) hulp en warme overdracht (dit kan ook in het geval van OZA);
- voorbereiding van een aanvraag van een individuele voorziening jeugdhulp (rol jeugdondersteuning).

De werkwijze

- Algemeen bekijken en beoordelen casuïstiek altijd vanuit de context. En doen daar het benodigde onderzoek voor.
- Wanneer de behoefte helder is, wordt eerst onderzocht of er een passende collectieve voorziening is rond de school of in de nabijheid. Het kernteam beziet ook of er meerdere vragen (van verschillende jeugdigen in de wijk/gemeente) kunnen worden verbonden in een collectief aanbod.
- Neemt de leer- en ontwikkelpunten van individuele casuïstiek mee naar het kernteamoverleg (ten behoeve van het versterken van de pedagogische basis) en past indien nodig MIS-K toe.

6. Rollen en taken binnen kernteam

6.1. Jeugdondersteuner

De taken van de jeugdondersteuner zijn terug te vinden in diverse functies, zoals: schoolmaatschappelijk werker (SMW), brugfunctionaris, jongerenwerker of jeugdondersteuner op school. Er wordt gekeken naar welke taken passend zijn voor de functie waaraan ze gekoppeld worden. In het kernteam moeten alle taken belegd zijn.

De taken zijn onderverdeeld in taken voor het collectief en taken voor het individu. De basisfunctie jeugdondersteuner richt zich in eerste instantie op het context en collectief werken. Afhankelijk van de leerlingenpopulatie en lokale context van de school wordt bepaald in welke mate inzet nodig is en verantwoordelijkheden worden toegekend, hierbij is ruimte voor maatwerk. Met een SKJ-registratie kan de jeugdondersteuner ook toeleiden naar passende, voorliggende jeugdhulp.

Taken en verantwoordelijkheden

Inzet voor het collectief

De ondersteuning richt zich op vragen die in brede(re) zin van invloed kunnen zijn op het welbevinden van een kind waarbij de focus ligt op het versterken van de pedagogische basis vanuit de context en voor het collectief. De 'basisfunctie jeugdondersteuner' werkt vanuit een kernteam datagedreven samen en doet wat nodig is op de signalen en behoeften van het collectief.

De jeugdondersteuner is outreachend en pro-actief. De jeugdondersteuner is drempelloos te benaderen, zichtbaar en beschikbaar op vaste momenten in het kindcentrum of de school. Zij draagt bij aan een sterke pedagogische basis: veerkrachtige jeugdigen en ouders, gelijke kansen, sociale inclusie, talentontwikkeling en het verbreden van het wereldbeeld van kind en ouders. De jeugdondersteuner verzacht de situatie van het kind door samen te werken met ouders en "te doen wat nodig is".

De jeugdondersteuner werkt samen met andere professionals in het kernteam en met die in het voorveld. Deze samenwerking is gericht op het bevorderen van het welbevinden van jeugdigen door hun competenties, of die van hun opvoedingsomgeving, te versterken. De jeugdondersteuner signaleert wat er in het collectief nodig is en organiseert de daarvoor benodigde inzet.

- Datagedreven werken in een kernteam: signaleren van trends, kansen, ontwikkeltaken, verdelen van taken & bewustwording (professionalisering).
- Adviseren en ondersteunen van de school m.b.t. groepsinterventies, in samenwerking met partners rondom de school;
- Structurele (integrale) afstemming met partners uit het kernteam en het voorveld over gezamenlijke thema's en behoeften, gesignaleerde zorg en kansen en komen tot een gezamenlijke programmering voor versterking van de pedagogische basis.
- Zichtbaar en beschikbaar op het plein, bij kennismaking(en), koffie-ochtenden/bijeenkomsten etc.
- Vastgelegd inloophmoment voor ouders, school en leerlingen;
- In samenwerking met het schoolteam het organiseren van informatie-themabijeenkomsten;
- Organiseert collectief aanbod voor jeugdigen/ouders met vergelijkbare vraag;

Inzet voor het individu

De jeugdondersteuner met SKJ-registratie is onderdeel van het ondersteuningsteam van het kindcentrum of de school. Ze biedt laagdrempelige en eenvoudige (opvoed)ondersteuning aan ouder(s) en/of kind en is toeleider naar passende (voorliggende) hulp. Zij vervult daarin een brugfunctie tussen jeugdigen, ouders, school en (jeugd)hulpverlening zodat het jeugdigen in staat stelt zich zo optimaal mogelijk te ontwikkelen en het onderwijs succesvol te doorlopen en af te ronden.

- Schoolondersteuning; consultatie en gevraagd en ongevraagd adviseren van het ondersteuningsteam (m.b.t. casuïstiek, gezonde (psychosociale) ontwikkeling, pedagogisch klimaat, psycho-educatie, meldcode, voorliggende ondersteuning etc.).
- Vroegtijdig signaleren en organiseren van het vroeg samenwerken op kind;
- Focus op schoolaanwezigheid, mogelijk maken dat jeugdigen kunnen meedoen, op school en daarbuiten;
- Richt begeleiding voor jeugdigen op degenen die invloed hebben op de situatie
- Ondersteunen en versterken van jeugdigen;
- Verbinden van thuis en school (indien nodig door middel van huisbezoek)
- Creëert randvoorwaarden basisbehoeften (ondersteunen bij aanvragen, regelingen);
- Vergroot ouderbetrokkenheid i.s.m. met het schoolteam;
- Toeleiding naar passende (voorliggende) hulp en warm overdragen (dit kan ook in het geval van OZA) door inzet van MIS-K;

6.2 Jeugdgezondheidszorgmedewerker

De jeugdgezondheidszorg biedt preventieve zorg voor alle jeugdigen tot 18 jaar. De taken van de jeugdgezondheidsmedewerker zijn terug te vinden in functies van: jeugdartsen, jeugdverpleegkundigen, doktersassistenten en praktijkondersteuners.

Taken en verantwoordelijkheden**Inzet voor het collectief**

- Datagedreven werken in een kernteam: signaleren van trends, kansen, ontwikkeltaken, verdelen van taken & bewustwording (professionalisering).
- Adviseren en ondersteunen van de school m.b.t. groepsinterventies, in samenwerking met partners rondom de school;
- Structurele (integrale) afstemming met partners uit het kernteam en het voorveld over gezamenlijke thema's en behoeften, gesignaleerde zorg en kansen en komen tot een gezamenlijke programmering voor versterking van de pedagogische basis.
- geven van preventieve voorlichting aan groepen, gericht op het versterken van de eigen kracht van ouders en jeugdigen (bv. overgewicht, kindermishandeling en gameverslaving)

Inzet voor het individu

- het systematisch volgen van de lichamelijke, psychosociale en cognitieve ontwikkeling van psychosociale ontwikkeling van jeugdigen tussen 0 en 18 jaar
- beoordelen van de ontwikkeling in relatie tot de sociale, pedagogische en fysieke omgeving van jeugdigen en het gezin waarin ze opgroeien
- tijdig signaleren van problemen en vroegtijdig opsporen van specifieke stoornissen
- beoordelen of extra ondersteuning, hulp of zorg nodig is en direct de juiste zorg of hulp erbij halen

- Stimuleert schoolaanwezigheid door middel van de MAZL-methodiek zoals opgenomen in het regionale schoolaanwezigheidspact.

6.3 Leerplichtambtenaar

De leerplichtambtenaar richt zich op het voorkomen van schooluitval en het bevorderen van schooldeelname. Jeugdigen van 5 tot en met 16 jaar vallen onder de leerplicht en moeten daarom dagelijks naar school. Voor jongeren van 16 tot 18 jaar die nog geen startkwalificatie hebben, geldt een kwalificatieplicht.

Taken en verantwoordelijkheden

Inzet voor het collectief

- Datagedreven werken in een kernteam: signaleren van trends, kansen, ontwikkeltaken, verdelen van taken & bewustwording (professionalisering).
- Werkt preventief samen met het ondersteuningsteam om schoolaanwezigheid te stimuleren.
- Ouders en leerlingen laagdrempelige informatie bieden over de gevolgen als leerlingen ongeoorloofd verzuimen.
- Adviseur van ondersteuningsteams over (on)geoorloofd verzuim en het lokale beleid hieromtrent.

Inzet voor het individu

- Samen met leerling, ouders en ondersteuningsteam zoeken naar mogelijke oplossingen om schooldeelname te bevorderen.
- Onderzoeken achterliggende zorgen of problemen. In dat geval kan de leerplichtambtenaar doorverwijzen naar vrijwillige hulpverlening of verplichte hulp.
- Bij verwijtbaar verzuim kan de leerplichtambtenaar een proces-verbaal opmaken tegen de leerling (vanaf 12 jaar) en/of de ouder(s). Dit gebeurt als een leerling lessen blijft missen zonder geldige reden. Een proces-verbaal tegen ouders is ook mogelijk als een jongere niet ingeschreven staat op een school.
- Waar nodig verlenen van vrijstelling van onderwijs.

6.4 Intern begeleider (IB)¹⁵ / Ondersteuningscoördinator (oco)¹⁶

De intern begeleider/oco richt zich op de kwaliteit van de basisondersteuning en de extra ondersteuning binnen de school. In het ondersteuningsteam en het kernteam ontwikkelt de intern begeleider/oco kansen en mogelijkheden voor inclusief en passend onderwijs.

Taken en verantwoordelijkheden

Inzet voor het collectief

- Datagedreven werken in een kernteam: signaleren van trends, kansen, ontwikkeltaken, verdelen van taken & bewustwording (professionalisering).
- Analyseert de leeropbrengsten en toetsresultaten
- Het schoolteam adviseren op het afstemmen van het onderwijs op de behoeften van de jeugdigen.

¹⁵ Binnen het primair onderwijs wordt deze functie soms aangeduid als kwaliteitscoördinator (ko).

¹⁶ Het mbo gebruikt voor deze functie de term **begeleider passend onderwijs**. De precieze invulling en uitwerking van deze rol wordt momenteel verder ontwikkeld door het mbo zelf.

- Interventies en innovaties op het gebied van leerlingenondersteuning, schoolontwikkeling en coaching van leerkrachten.

Inzet voor het individu

- Samen met leerling, ouders en ondersteuningsteam zoeken naar mogelijke oplossingen om de ontwikkeldoelen te bereiken.

6.5 Pedagogisch coördinator

De pedagogisch coördinator richt zich op de kwaliteit van de kinderopvang, voorschoolse educatie (leeftijd 0-4 jaar) en de BSO (4-12 jaar). De taken van de pedagogisch coördinator zijn terug te vinden in functies van: beleidsmedewerker kinderopvang, pedagogisch coach, zorgcoördinator of kwaliteitsmedewerker. Dit hangt af van de lokale context en beschikbare functies.

Taken en verantwoordelijkheden

Inzet voor het collectief

- Datagedreven werken in een kernteam: signaleren van trends, kansen, ontwikkeltaken, verdelen van taken & bewustwording (professionalisering).
- Heeft zicht op de zorgzwaarte en zorgrisico's in de kinderopvang en richt zich op versterking van de pedagogische basis van de kinderen 0 tot 4 jaar.
- Heeft zicht op de zorgzwaarte en zorgrisico's in de kinderopvang en richt zich op een gezamenlijke aanpak en programmering op versterking van de pedagogische basis met scholen voor de kinderen van 2 tot 12 jaar en overgang naar het VO.
- Analyseert de opbrengsten van het VVE-programma.
- Werkt in het kernteam samen aan de doorlopende ontwikkel lijn van VVE van kinderopvang en school.
- Ondersteunt de pedagogisch coaches in het analyseren en programmeren van de coachingsdoelstellingen om pedagogisch medewerkers te versterken in de pedagogische basis op de groep.
- Organiseert ouderavonden, informatie-themabijeenkomsten en programmeert opvoedondersteuning aan ouders en pedagogisch professionals. Werkt samen met scholen.

Inzet voor het individu

- Samen met de coaches, pedagogisch professionals van de kinderopvang signaleren, organiseren in laagdrempelige oplossingen voor ondersteuningsvragen.
- Ondersteunen van zorg vraagstukken in het begeleiden van ouders in het acceptatieproces en verwijzingsproces naar opvolgend zorgniveau.
- Ondersteunen van pedagogisch professionals die kinderen van 0 tot 4 jaar begeleiden en verzorgen die niet gezond ontwikkelen en binnen het thema inclusie zo lang mogelijk binnen de pedagogische basis kunnen worden opgevangen.
- Begeleiden of doorverwijzen van laagdrempelige zorg als opvoedingsvraagstukken, veiligheid van het kind, schuldproblematiek, gezinsorganisatie in de lijn van kinderen en ouders.

7. Tijdpad / fasering

Periode	Activiteit	Wie
16-30 September	Afstemmen en reflectie concept opdrachtomschrijving bij achterban ROG: onderwijs, gemeenten/jeugdhulp en GGD	ROG Achterban
30 september	Conceptversie bespreken bij ROG	ROG
30 september – 7 oktober	Aanscherping n.a.v. input ROG + tweede feedbackronde ROG	ROG
14 oktober	Opdrachtomschrijving agenderen bij RBOO XL	ROG & RBOO
14 – 20 oktober	Ruimte voor aanscherping opdrachtomschrijving	ROG
30 oktober 2025	Bespreken notitie in PHO onderwijs en zorg. Doel: niet vaststellen maar informeren en gesprek	PHO
Verdere uitwerking implementatieproces • Op basis van contextanalyses benodigde/gewenste inzet op verschillende rollen in het kernteam met opvang/schooldirecteuren bepalen • Rekening houdend met beschikbare budgetten passend uitvraag formuleren • Benodigde inzet inkopen/uitvragen vanuit budgetplafond • Voor overige punten zie oplegger RBOO 14 oktober Streven kernteams starten in schooljaar 2026-2027 • Scholing van professionals • Ontwikkelen eenvoudige (ruimte voor eigen accenten) format voor jaarplan en rapportage jaarplan. • IB'er en Jeugdondersteuner maken stand van zaken-document van kernteam in januari 2027 [samenstelling, eerste ervaringen en acties tweede helft schooljaar]. Aanleveren januari bij gemeente. • Agenderen bevindingen geclusterd voor OGGO maart 2027 • Schooljaar 2027-2028 werken volgens ingeregelde werkwijze		

BIJLAGE I CASUÏSTIEK

A. Praktijkvoorbeeld regio Amsterdam¹⁷

Dit voorbeeld laat zien hoe interprofessioneel en datagedreven werken kan worden vormgegeven om zorgen en signalen tijdig op te vangen en programma's te ontwikkelen die de pedagogische basis versterken. In dit voorbeeld staat een wijkgerichte aanpak centraal.

Thriving Teens: een integrale aanpak om het mentaal welbevinden van tieners te versterken.

In enkele Amsterdamse gebieden is uit data gebleken dat er meer aandacht nodig is voor het mentaal welbevinden van tieners in Amsterdam. Terwijl veel programma's zich op oudere tieners richten, is uit onderzoek gebleken dat juist de leeftijd tussen 9 en 12 jaar bepalend voor het leggen van een sterke basis voor mentaal welzijn.

Vanuit het programma *Thriving Teens* wordt daarom integraal gewerkt aan een contextgerichte en systeemgerichte aanpak om dit te verbeteren. In elk stadsdeel werd een systeemkaart ontwikkeld, gebaseerd op kwantitatieve data (literatuuronderzoek rondom beschermende factoren), gecombineerd met gesprekken met jongeren, ouders en professionals om een beter beeld te krijgen van hoe wat er speelt in de praktijk.

“Een belangrijk voorbeeld is dat het welzijn van tieners sterk wordt beïnvloed wanneer hun opvoeders geldzorgen hebben. Volgens promovendus Eline Meuleman zijn gesprekken met lokale betrokkenen belangrijk om te begrijpen wáár die geldzorgen vandaan komen. In dit geval hoorden de onderzoekers dat opvoeders de weg naar hulp vaak niet weten te vinden, zeker niet wanneer zij weinig mentale ruimte hebben door bijvoorbeeld stress.”

Andere factoren die een rol spelen zijn onder meer: de toenemende druk die jongeren ervaren vanuit leeftijdsgenoten, scholen, ouders en sociale media, het zoeken naar hun eigen identiteit, uitdagingen waarmee ouders geconfronteerd worden, en de mate van binding met de wijk. Ook veiligheid en zekerheid, het gevoel verwaald te raken in het systeem, het belang van gezonde gewoonten, de constante aanwezigheid van de online wereld, het bespreekbaar maken van mentale gezondheid, steunende relaties en onderwijs op maat spelen allemaal een rol.

Op basis van deze inzichten ontwikkelt een kernteam¹⁸, samen met partners uit onderwijs, welzijn en gemeente, per gebied een aanpak die aansluit bij de specifieke behoeften van de wijk. Het programma benadrukt de noodzaak van een integrale aanpak. Veel onderliggende oorzaken van problemen liggen namelijk buiten de macht van tieners en ouders zelf.

“Bijvoorbeeld: zelfbeheersing helpt bij het omgaan met schermtijd, maar technologiebedrijven ontwerpen apps en platforms vaak verslavend om winst te maximaliseren. Ook kan buitenspelen de slaap en concentratie verbeteren, maar als een buurt geen veilige speelplekken heeft, wordt buitenspelen minder aantrekkelijk of zelfs gevaarlijk.”

De kernvraag die hierbij steeds centraal staat is: hoe kunnen we de omgeving zo inrichten dat jonge tieners zich gesteund en begrepen voelen?

De gemeente speelt een belangrijke rol bij het anders inrichten van de omgeving. Zij kan zorgen voor een sociale infrastructuur die het mogelijk maakt dat verschillende partijen zoals scholen, welzijnsorganisaties, sportverenigingen en jongerenwerk samenwerken. Zo kijken zij samen vanuit een breder systeem naar een opgave zoals mentale gezondheid. Dit stimuleert de samenwerking tussen deze partijen en zorgt ervoor dat er vooral wordt ingezet op veranderingen in het hele systeem, in plaats van losse acties gericht op het individu.

Het proces is cyclisch en gericht op duurzame verbetering: leren, bijstellen en samenwerken staan centraal. Zo ontstaat een gezamenlijke aanpak die bijdraagt aan het versterken van het mentaal welbevinden van jonge tieners en aan een veerkrachtige pedagogische basis.

¹⁷ Nederlandse Jeugdinstituut. (z.d.). *Thriving Teens: Werken aan mentaal welbevinden van jonge Amsterdamse tieners*. Geraadpleegd op 6 oktober 2025, van <https://www.nji.nl/welbevinden/thriving-teens>

¹⁸ Dit kernteam bestaat uit een verbindingsfunctionaris van de GGD, een accounthouder gezondheid van het stadsdeel en een onderzoeker van de VU Amsterdam.

B. Praktijkvoorbeeld kindcentrum gemeente Hollands Kroon

Dit voorbeeld laat zien hoe gedrag van een individu opgepakt kan worden door het versterken van de pedagogische context in de klas.

Sam gooit zijn schrift op de grond

De boodschap van deze casus is: pak gedragsproblemen eerst pedagogisch en preventief in de klas aan, versterk beschermende factoren, en gebruik jeugdhulp alleen als volgende stap.

Situatie

Sam (8 jaar) zit in groep 5. Hij heeft moeite zich aan de regels te houden en gooit regelmatig zijn schrift of boeken op de grond. Dit zorgt voor onrust in de klas en frustratie bij de leerkracht. Tot nu toe is de reflex geweest om Sam uit de klas te halen en met hem in gesprek te gaan. Soms wordt zelfs gedacht aan doorverwijzing naar jeugdhulp.

Kernvraag

Hoe kan de leerkracht – samen met het team – ervoor zorgen dat Sam tóch tot leren komt, zonder dat de eerste stap een individuele doorverwijzing is?

Analyse

- Het gedrag laat zien dat Sam spanning of frustratie ervaart, mogelijk door leer- of sociale druk.
- Het probleem uit zich in de klas, dus de aanpak moet óók in de klas plaatsvinden.
- Een individuele oplossing (jeugdhulp) is pas passend als bredere interventies niet werken.

Aanpak in de klas (beschermende factoren versterken)

1. Structuur en voorspelbaarheid
 - o Zorg dat regels en verwachtingen duidelijk en zichtbaar zijn.
 - o Gebruik vaste routines (bijv. start van de dag altijd hetzelfde).
2. Positieve aandacht en relatie
 - o Geef complimenten bij gewenst gedrag, hoe klein ook.
 - o Laat Sam merken dat hij erbij hoort, ook als het lastig gaat.
3. Keuzes geven
 - o Laat Sam kleine keuzes maken (bijv. welk schrift eerst gebruiken), zodat hij meer regie ervaart.
4. Rust creëren
 - o Zorg voor een rustige werkplek of korte “time-in” momenten in de klas (niet buitensluiten, maar even resetten).
5. Samenwerken met klasgenoten
 - o Stimuleer een klas waar kinderen elkaar helpen en verantwoordelijkheid nemen.
 - o Zet Sam soms in als helper, zodat hij positieve rollen ervaart.
6. Reflectie met het team
 - o Wat zien we gebeuren in de klas als we deze aanpak toepassen?
 - o Welke signalen geven ouders of Sam zelf?
 - o Wat werkt wél, en waar moeten we bijsturen?

BIJLAGE II STAPPENPLAN DATAGEDREVEN WERKEN

STAPPENPLAN

Datagedreven werken voor het versterken van de pedagogische basis

Het stappenplan helpt een kernteam om van data en ervaringen te komen tot gezamenlijke doelen en een plan van aanpak om de pedagogische basis te versterken. Dit stappenplan is praktisch opgezet: bij elke stap staat hoe je het concreet aanpakt. Het plan is gebaseerd op bestaande evidence-based methodieken zoals *Welbevinden op school* van het Trimbos Instituut, *De Gezonde School* van de GGD, het *MD-MTSS* model uit het regionale schoolaanwezigheidspact.

1 | Stel het kernteam samen

Stel het kernteam samen. De professionals van een kernteam hebben de kennis, houding en vaardigheden zoals omschreven in de profielschetsen, hebben een lerend vermogen, werken samen, hebben bereidheid tot reflectie daarbij en zijn continu met elkaar in ontwikkeling.

Taken kernteam:

- jaarplanning opstellen voor overleggen het komende schooljaar;
- stappenplan gezamenlijk doorlopen.

2 | Breng de huidige situatie in kaart

A. Kwantitatief: verzamelen van cijfers

Verzamel kwantitatieve data vanuit de systemen van verschillende disciplines en bundel deze gegevens tot een contextanalyse. Vraag je steeds af is deze data actueel, volledig en bruikbaar voor dit team.

B. Praktijkervaringen & perspectieven

Aanvullend op de cijfers is het belangrijk om in gesprek te gaan met **collega's, ouders en jeugdigen** over: wat gaat goed? at zijn de zorgen en behoeften?

Gebruik o.a. klassen en groepsgesprekken, de ouder- en leerlingenraad (maar zorg ook voor bredere inbreng) en jongerenwerk om stille stemmen te bereiken

- De toolkit *Samen voor het kind* biedt handvatten en discussie kaarten over welbevindenwerkvormen voor het opbouwen van een waardevolle samenwerking.
- Met deze *discussiekaarten* kun je met leerlingen het gesprek aangaan over welbevinden.

Beschermdende factoren

Beschermdende factoren zijn factoren die bijdragen aan een positieve ontwikkeling van jeugdigen en bieden tegenwicht aan risico's waaraan jeugdigen worden blootgesteld. Het versterken van deze factoren draagt bij aan preventie: focust niet alleen op problemen, maar ook op de positieve krachten zoals steun bij volwassenen, vrienden, een veilig klimaat en dat kinderen gezien worden. Klik [hier](#) voor de lijst met beschermende factoren van het NJI.

Check of er data beschikbaar is of hoe de registratie over beschermdende factoren verbeterd kan worden.

Voorbeelden van bronnen

School/kindcentrum

Schoolpopulatie, ontwikkelings- kenmerken, zoals NT2, dyslexie, dyscalculie, hoogbegaafdheid, sociaal en emotioneel, motorisch, veiligheid en kind- en ouder tevredenheidsonderzoeken

Samenwerkingsverband

Aantal ondersteuningsvragen, TLV's, OZA's, thuiszitters

GGD

Kind- jeugd en volwassen monitor over gezondheid, welzijn, beweging en welbevinden

Gemeente

Wijkgegevens: populatie, inkomen, armoede, sociale veiligheid- en samenhang, geboorte- sterftcijfers, veiligheid via Bureau Halt.

Jeugdhulp

Aantal en aard van jeugdhulpvragen, geboden ondersteuning, verwijsroute

Leerplicht

Verzuimcijfers

3 | Voer een Transformatiedialoog

Om van data tot een gezamenlijke aanpak te komen is het belangrijk om de cijfers te combineren met ervaringen. Dit kan met een transformatiedialoog. Dat is een gestructureerd gesprek op basis van cijfers en thema's over opvoeding en ontwikkeling van kinderen. Het doel is om de verhalen achter de cijfers boven tafel te krijgen en te transformeren naar een programmering voor het versterken van de pedagogische basis vanuit de context. Data en ervaring wordt hierbij samengebracht: cijfers geven een beeld en het dialoog geeft betekenis.

Een transformatiedialoog bestaat globaal uit de volgende onderdelen (zie pagina 13 t/m 16):

Stap 1. Presenteren: toon de dataset op een overzichtelijke manier

Stap 2. Herkennen en begrijpen: zijn de cijfers te plaatsen en te verklaren?
Begrijpen: zijn de resultaten te verklaren?

Stap 3. Waarderen: wat vinden we van de cijfers?
Wat gaat goed, wat minder?

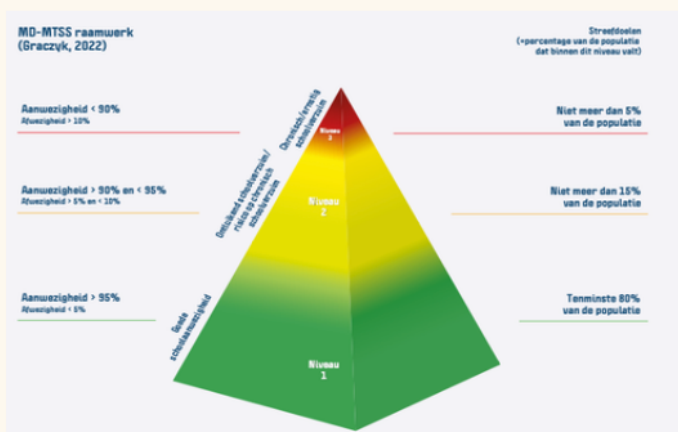
Stap 4. Handelen: bepaal thema's en verbeteracties

Wie heeft regie?

Het kindcentrum/de school brengt het kernteam bijeen. Alle kernteamleden zijn om en om de gespreksleider. Zie pagina 17 t/m 19 voor wat een gespreksleider kan doen om het gesprek goed te begeleiden.

4 | Koppel thema's en verbeteracties aan een overkoepelende visie

In deze stap denk je met elkaar na over hoe de thema's aansluiten bij de visie '*positieve gezondheid*' en '*de gezonde school*' en het MD-MTSS raamwerk zoals omschreven in het schoolaanwezigheidspact. Binnen deze visie wordt zoveel mogelijk ingezet op beschermende factoren voor het collectief.

Voorbeeld thema pesten

Pesten wordt vaak individueel aangepakt (de pester of het gepeste kind) met weerbaarheidstrainingen. Effectiever is echter te werken aan een veilig pedagogisch klimaat voor alle leerlingen waarbij de beschermende factoren centraal staan. Zoals het hebben van vrienden, steun van thuis, positieve omgangsvormen en vaardigheden

5 | Bepaal doelen en maak een plan

Je gaat nu doelen stellen. Met de juiste doelen kun je...

- versterken wat goed gaat: verbeter, versterk of vergroot wat er al is in de school en goed werkt.
- start iets nieuws dat nodig is
- Verbeter samenwerken: de samenwerking binnen een schoolteam en met leerlingen, ouders en alle andere betrokkenen in en rond de school.

Nu je doelen hebt gekozen, kun je bepalen met welke activiteiten je deze doelen wilt behalen. Bespreek ook de planning en taakverdeling van de activiteiten.

PLAN UITWERKEN

Het plan heeft in elk geval de volgende onderdelen:

- Visie (zie stap 4) ik denk dat je zou kunnen terugvallen op de visie die de school al heeft
- Doelen
- Activiteiten om de doelen te bereiken
- Planning en communicatie (wie betrek je wanneer?)
- Taakverdeling en verantwoordelijk?
- Begroting en randvoorwaarden.

Het is belangrijk om in het plan ook mee te nemen hoe je draagvlak in het schoolteam gaat behouden: Hoe betrek je het hele schoolteam actief bij de plannen en hoe houd je hen op de hoogte (studiedagen, nieuwsbrieven, ...)?

5 | Plan uitvoeren en evalueer

In deze stap voer je het plan uit. Verdeel taken en verantwoordelijkheden duidelijk en bewaak draagvlak door het schoolpersoneel actief mee te nemen. Plan gedurende het schooljaar vaste evaluatiemomenten met het kernteam. Bespreek of activiteiten worden uitgevoerd, doelen worden behaald en wat collega's, ouders, leerlingen en kernpartners ervaren. Zie dit niet als eindpunt, maar als een nieuw startmoment om samen te leren en de aanpak duurzaam te versterken.